

Nem ösztönzi a rugalmas termelést és fogyasztást, valamint rontja a napelemek megtérülését a nemsokára életbe lépő bruttó elszámolás

SAJTÓKÖZLEMÉNY
Budapest, 2023.12.30.

2024 elején kivezetésre kerül a háztartási méretű kiserőművek (HMKE) szaldóelszámolási rendszere, és felváltja az ún. bruttó elszámolás. Az átállás remek lehetőséget kínált (volna) arra, hogy egy korszerű elszámolási rendszer kerüljön bevezetésre idehaza, amely figyelembe veszi a villamos energia valódi értékét, a hálózathasználat költségeit, és így ösztönzi a fogyasztó oldali válaszadást. Bár néhány nap múlva indul az új rendszer, továbbra is sok a bizonytalanság, és kérdéses, hogy az új feltételekkel megéri-e majd napelemet telepíteni a háztetőkre. Jelenlegi formájában a bruttó elszámolás rontja a napelemes rendszerek megtérülési mutatóit, nem ösztönzi majd rugalmas termelésre és fogyasztásra a napelem-tulajdonosokat, de az akkumulátoros tárolásban és az okosmérőkben rejlő nagy potenciált sem tudjuk vele teljesen kihasználni.

Bruttó elszámolásba kerülnek 2024. január 1-jével az idén december 31-én legalább tíz éve működő napelemek tulajdonosai, valamint az új, fejlesztésüket (vagy napelemük bővítését) 2023. szeptember 7. után bejelentő beruházók. Ez azt jelenti, hogy

már nem lehet éves szinten összevezetni a hálózatról fogyasztott és a napelemek által a hálózatra termelt villamosenergia-mennyiséget, hanem a vételezés és betáplálás külön kerül havonta kiszámlázásra.

Amennyiben az energiaszolgáltató a jövő év elejétől valóban **fix 5 Ft/kWh-s áron** veszi át a napelemek által termelt, és azonnal fel nem használt villamos energiát - ahogy ez eddig a kormányzati nyilatkozatokban megjelent -, **az egyrészt nagyban rontja a napelemek megtérülését, másrészt elszalasztott lehetőség arra vonatkozóan, hogy egy korszerű és rugalmas elszámolási rendszer váltsa fel a valóban idejét múlt szaldóelszámolást.**

Grafika: Jelinkó Mónika

Csinálhatnánk jobban, ösztönözve a rugalmasságot, javítva a megtérülési időt

A 2023. júliusában megjelent [Élet a szaldóelszámolás](#) után című policy briefünkben áttekintettük a háztartási napelemek esetén alkalmazható kompenzációs rendszerek fő elemeit, melyek a mérés és számlázás módjának kialakításán túl magukban foglalják a hálózatról vételezéshez és a hálózatra tápláláshoz kapcsolódó energiadíjak és rendszerhasználati tarifák meghatározását is.

Megvizsgáltuk, hogy az elszámolással kapcsolatos EU-s elvárások és a hazai rendszer várható reformjára vonatkozó, akkor rendelkezésre álló információk alapján milyen elszámolási rendszerre lehet számítani Magyarországon, és milyen kérdések, dilemmák merültek fel, többek között az **egyetemes szolgáltatási rendszer kereteiben történő megvalósíthatóságot, a hálózatra gyakorolt hatásokat és a megtérülés lehetőségeit** illetően.

Bemutattuk azt is, hogy **időben és akár területileg is differenciált energiadíjakkal és hálózati tarifákkal a napelemmel rendelkező lakosság alkalmazkodni tudna a napon belüli villamosenergiapiaci folyamatokhoz, és**

ezzel nemcsak a saját energiaszámláját tudná optimalizálni, hanem a napelemek hálózati integrációjának költségei is csökkennének.

Az írásunk megjelenése óta felgyorsultak az események, és elindultak az iparági egyeztetések a szaldóelszámolás kivezetéséről. [Döntés született](#) arról, hogy a működésbe lépésük időpontjától számítva 10 évig éves szaldóelszámolásban maradhatnak a korábbi telepítésű, és a 2023 szeptember 7-ig bejelentett, 2025 végéig megépített (vagy kibővített) napelemes rendszerek.

2024. január 1-jével tehát csak a később üzembe lépő, és a több mint 10 éve működő napelemek tulajdonosaira vonatkozik majd a bruttó elszámolás.

Az átállásra vonatkozó szabályok már körvonalazódtak a megjelent jogszabály-módosítások alapján, de néhány fontos kérdést illetően még nem teljesen tiszta a kép. Az illetékesek bejelentéseiből és [közösségi médiában](#) megjelent posztjaiból [tájékozódhattunk](#) pl. arról, **hogya a hálózatra betáplált energia után nem kell majd forgalomarányos rendszerhasználati díjat fizetni, a vonatkozó MEKH [rendeletből](#) azonban ez nem tűnik egyértelműnek.**

Az is bejelentésre került, hogy annyiért történik a villamosenergia átvétele, amennyit a termelő-fogyasztó fizet érte, ami alapján kilowattóránként átlagosan 5 forint körüli átvételi árra számíthatnak azok, akik az egyetemes szolgáltatás rendszerében [maradnak](#).

Ez az ár jelentősen rontja a napelemes rendszerek megtérülését.

Az sem világos, hogy **aki a rezsicsökkentésre jogosult fogyasztási limit felett fogyaszt, az jogosult lehet-e arra, hogy a többletfogyasztással megegyező mértékig az általa fizetett magasabb, 32 Ft/kWh körüli árat kapja a hálózatra betáplált áramért.**

Grafika: Jelinkó Mónika

Így az akkumulátoros tárolásban és az okosmérőkben rejlő lehetőségek sem lesznek teljesen kihasználva

A hazai új bruttó elszámolás kapcsán az is körvonalazódik, hogy **lehetséges lesz az áramkereskedővel külön szerződést kötni, amelyben akár rugalmasabb feltételekben is megállapodhatnak a felek.** Segítheti az új beruházásokat a napelem és akkumulátor együttes felszerelését támogató, 2024-ben induló [Napelem Plusz](#) támogatás is.

Az akkumulátorokban rejlő potenciált sem tudja azonban teljes mértékben kihasználni a napelem-tulajdonos, ha statikus árakkal és díjakkal szembesül.

Nemzetközi példák mutatják, hogy azokban az országokban, ahol a lakossági napelem-tulajdonosok nem fix áron vásárolják a villamos energiát és nem fix árat kapnak a hálózatra termelt napenergiáért, hanem valamilyen módon differenciált árázással szembesülnek, érdekeltté tudnak válni abban, hogy a fogyasztásukat a napi csúcsokról elmozdítsák, a napközbeni napenergia-termelésüket minél nagyobb arányban felhasználják, vagy tárolják, energiafelhasználásuk tekintetében tudatosabbá váljanak.

Grafika: Jelinkó Mónika

A Magyarországon napelemet telepítők számára 2022 január 1. óta **kötelezően felszerelendő okosmérők előnyei sem aknázhatók** így ki egyelőre a **termelő-fogyasztók** által, pedig a jövő energiarendszerében a **rugalmas alkalmazkodás képessége** - és az ehhez jól kialakított ösztönzők rendszere - kulcsfontosságú lesz.

Szerzők: **Bartek-Lesi Mária**, közgazdász (PhD), a Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont (REKK) kutató főmunkatársa és **Varga Katalin**, közgazdász, a REKK Alapítvány programvezetője

Kapcsolat: maria.barteklesi@rekk.hu, katalin.varga@rekk.hu